

Bosna i Hercegovina (nivo 2 Nadzorne liste)

Vlasti Bosne i Hercegovine se ne pridržavaju u potpunosti minimalnih standarda za eliminiranje trgovine ljudima, ali ulažu značajna nastojanja u tom pravcu. Među tim nastojanjima je bila i organizacija radnih grupa s predstavnicima vlasti i civilnog društva od strane Državnog koordinatora, koje su bile zadužene za izradu državne strategije koju je vlada usvojila u januaru 2020. godine. Organi vlasti su identificirali više žrtava i Tužilaštvo BiH je imenovalo jednog tužioca u Udarnu grupu za borbu protiv trgovine ljudima – jedini mehanizam za koordinaciju nastojanja policije i tužilaštava među entitetima. Vlasti su revidirale strukturu i smjernice regionalnih koordinacionih timova radi povećanja njihove djelotvornosti. Međutim, vlasti nisu pokazale generalno veća nastojanja u poređenju s prethodnim izvještajnim periodom. Nisu imale usvojen državni budžet, zbog čega je bilo odloženo finansiranje aktivnosti u borbi protiv trgovine ljudima. Policija i tužilaštvo su i dalje redovno vodili istrage u predmetima trgovine ljudima kvalificirajući je kao lakša djela, dok su sudije i dalje izricale kazne ispod minimalno propisanih, čemu su skloni u svim krivičnim predmetima u Bosni i Hercegovini. Istrage i krivična gonjenja nisu bila usmjerena na žrtve, a Udarna grupa za borbu protiv trgovine ljudima je i dalje neefikasna. Osim toga, vlasti su izricale presude žrtvama i nisu dodjeljivale godišnja sredstva nevladinim organizacijama za zaštitu žrtava, dok organizacije koje pružaju pomoć žrtvama i dalje nemaju resurse i nisu bile u stanju pružiti pomoć svim domaćim žrtvama. S obzirom da su vlasti dodijelile dovoljno resursa za pisani plan koji će, ako bude proveden, predstavljati značajno nastojanje u pravcu ispunjenja minimalnih standarda, Bosni i Hercegovini je prema Zakonu o zaštiti žrtava trgovine ljudima odobreno izuzeće od spuštanja na nivo 3. Stoga, Bosna i Hercegovina ostaje na nivou 2 Nadzorne liste treću godinu zaredom.

PREPORUKE PREMA PRIORITETIMA:

Energično provoditi istrage, krivično goniti i osuditi počinitelje djela trgovine ljudima, kao i saučesnike među službenim osobama, i izricati kazne koje odgovaraju težini krivičnog djela • provesti zakon prema kojem je zabranjeno kažnjavati žrtve za nezakonita djela koja su žrtve počinile kao direktnu posljedicu podvrgavanja trgovini ljudima, posebno žrtve trgovine ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja, prisilnog prosjačenja i prisiljavanja na činjenje krivičnih djela • obučiti službenike koji prvi dolaze u kontakt sa žrtvama u oblasti identifikacije i upućivanja žrtava i povećati proaktivna nastojanja u pravcu identificiranja žrtve • dodijeliti dovoljna sredstva za skloništa koja vode nevladine organizacije i izraditi politike finansiranja prema kojima će se efikasno dodijeliti dovoljna sredstva za pomoć žrtvama • unaprijediti saradnju i koordinaciju među akterima na državnom i nižim nivoima, uključujući i dodjelu adekvatnih resursa i imenovanje predstavnika u Udarnu grupu za borbu protiv trgovine ljudima • formalno razdvojiti procedure identificiranja i službene dodjele statusa žrtve od saradnje žrtve u istrazi i krivičnom postupku • povećati kapacitete institucija za provedbu zakona i organizirati više obuka potrebnih za istraživanje složenih predmeta • obučiti sudije kako bi shvatile težinu djela trgovine ljudima prilikom izricanja presuda i tužioce i sudije upoznati s pitanjem sekundarne traume i pristupima usmjerenim na žrtvu • standardizirati usluge pomoći žrtvama u cijeloj zemlji, kao i mogućnost pristupa uslugama pomoći i podršku izvan sigurnih kuća i specijalizirane usluge pomoći

muškarcima žrtvama trgovine ljudima • uključiti romske zajednice u procese odlučivanja o mjerama zaštite žrtava.

KRIVIČNO GONJENJE

Vlasti su održale nivo nastojanja u pravcu provedbe zakona. Bosna i Hercegovina (BiH) se sastoji od dva entiteta u državi - Federacije Bosne i Hercegovine (FBiH) i Republike Srpske (RS). Svaki entitet ima političku, zakonodavnu i sudsku vlast. Brčko Distrikt je samoupravna jedinica pod ingerencijom države. Na entitetskom nivou se procesuiraju predmeti interne trgovine ljudima počinjene u entitetima, a na državnom nivou predmeti trgovine ljudima s međunarodnim aspektima. Prema članu 186. Krivičnog zakona BiH, kažnjiva su djela trgovine ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja i prisilnog rada samo ako je žrtva iskorištavana u državi u kojoj nema prebivalište ili čija nije državljanin; istim članom je predviđena kazna zatvora u trajanju od jedne do deset godina. Prema članu 210. (a) i 210. (b) Krivičnog zakona FBiH, kažnjiva su djela trgovine ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja i prisilnog rada i predviđena je kazna zatvora u trajanju od najmanje pet godina. Prema članu 145. Krivičnog zakona RS, kažnjiva su djela trgovine ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja i prisilnog rada i predviđena je kazna zatvora u trajanju od najmanje tri godine. Prema članu 207. (a) Krivičnog zakona BD, kažnjiva su djela trgovine ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja i prisilnog rada i predviđena je kazna zatvora u trajanju od najmanje pet godina. Ove kazne su dovoljno oštre i što se tiče trgovine ljudima radi seksualnog iskorištavanja, razmjerne kaznama koje su zapriječene za druga teška krivična djela, kao što je silovanje.

Tužilaštvo BiH je pokrenulo jednu istragu (nijednu u 2018.) i nije podiglo nijednu optužnicu (u 2018. optuženo devet osoba). Sud BiH nije osudio niti jednog trgovca ljudima i oslobodio je optužbi dva optuženika (nijednog u 2018.). U FBiH su pokrenute istrage protiv 16 osumnjičenika (protiv četiri u 2018.) i nastavljena je istraga protiv 13 osumnjičenika. Federalni tužitelji nisu podigli niti jednu optužnicu (dvije optužnice podignute u 2018.), a sudovi u FBiH su osudili 12 trgovaca ljudima (11 u 2018.). Sudovi u FBiH su osudili pet trgovaca ljudima na kaznu zatvora od 12 do 22 mjeseca i jednog trgovca na četiri godine i devet mjesecu. Sudovi u FBiH su oduzeli imovinu od samo jednog trgovca ljudima i nisu dostavili informacije o izrečenim presudama u predmetima protiv preostalih pet trgovaca ljudima. U RS-u je provedena istraga protiv sedam osumnjičenika (protiv jednog u 2018.) i protiv još tri osumnjičenika za „podsticanje na dječiju prostituciju“. Tužioci u RS-u su podigli optužnicu protiv dvije osobe (protiv jedne u 2018.) i optužili jednu osobu za „podsticanje na dječiju prostituciju“. Sudovi u RS-u su osudili jednog trgovca ljudima (nijednog u 2018.) i izrekli mu kaznu zatvora u trajanju od pet godina. U BD nije pokrenuta nijedna istraga (također nijedna u 2018.), niti je podignuta ijedna optužnica (također nijedna u 2018.). Prvostepeni sud u BD nije osudio niti jednog trgovca (jednog u 2018.), ali je drugostepeni sud potvrdio presudu i trgovca ljudima osudio na kaznu zatvora u trajanju od jedne godine. Sudski postupci su trajali nekoliko godina i sudije i dalje izriču kazne koje su niže od minimalnih, uključujući i minimalne kazne propisane zakonom za djelo trgovine ljudima, često navodeći nerazumne „olakšavajuće okolnosti“ kako bi se visina kazne dodatno smanjila. Osim toga, vlasti su izvijestile da su trgovci ljudima izbjegavali služiti kaznu zatvora koristeći se zakonskom odredbom prema kojoj se kazna zatvora zamjenjuje novčanom kaznom tako što se svaki dan izrečene kazne zatvora izjednačava sa 100 KM (57 USD).

Državna agencija za istrage i zaštitu (SIPA) i dalje ima 12 specijaliziranih službenika, a u Tuzlanskom kantonu u FBiH postoji specijalizirana jedinica za borbu protiv trgovine ljudima, osim oficira za vezu za trgovinu ljudima u svim policijskim jedinicama u Kantonu. U RS-u, BD i drugim kantonima u FBiH ne postoje specijalizirani službenici, iako su jedinice za borbu protiv organiziranog kriminala i korupcije određene za vođenje istrage u predmetima trgovine ljudima. Organi za provedbu zakona su naveli da su kapaciteti i stručno znanje nedovoljni, što im onemogućava da provode djelotvorne istrage. Nadležni organi i dalje redovno vode istrage i podižu optužnice za djela seksualnog iskorištavanja, prisilnog prosjačenja i trgovine ljudima u koja su uključeni članovi porodica, kvalificirajući ih kao lakša djela, a također i za djela „poticanje na prostituciju“, „zanemarivanje djeteta“ i „poticanje na dječiju prostituciju“. U nekim slučajevima su organi kvalificirali djela povezana s trgovinom ljudima kao lakša djela zbog nespremnosti nekih žrtava, posebno žrtava iz romske zajednice, da sarađuju. Organi za provedbu zakona su izvijestili o teškoćama u istragama trgovine ljudima koje se provode u više kantona ili u oba entiteta, uslijed nedostatka komunikacije i koordinacije s kantonalnim tužiteljima. Stalna Udarna grupa za borbu protiv trgovine ljudima je i dalje jedini mehanizam zadužen za koordinaciju aktivnosti organa za provedbu zakona u entitetima u predmetima trgovine ljudima. Udarna grupa je u velikoj mjeri nedjelotvorna, pri čemu država nije dodijelila operativna sredstva, a FBiH nije imenovala svog predstavnika. Međutim, SIPA je povećala svoje učešće, država je imenovala tužioca i Tužilaštvo BiH i Ministarstvo sigurnosti su se dogovorili da će riješiti pravna pitanja kako bi sredstva bila uplaćena.

Vlasti nisu izvijestile o istragama, optužnicama i osuđujućim presudama protiv službenih osoba umiješanih u trgovinu ljudima. Međutim, vlasti su nastavile provoditi prvu zajedničku međunarodnu istragu s organima u Francuskoj, koja je otvorena 2015. godine, protiv bosansko-hrvatskog bračnog para koji je prisiljavao šestoro romske djece na džeparenje u Francuskoj; Tužilaštvo BiH je podiglo optužnicu protiv osam osoba u maju 2018. godine, ali sud nije odredio pritvor i zvaničnici su izvijestili da je jedan optuženi u Turskoj gdje je vjerovatno uključen u drugi slučaj prisilnog prosjačenja. U junu 2014. godine je Tužilaštvo BiH podiglo najveću optužnicu za trgovinu ljudima u historiji BiH protiv 13 državljana BiH optuženih za iskorištavanje 672 osobe, od kojih je većina iz BiH, za prisilni rad u građevinarstvu u Azerbejdžanu 2009. godine; međutim, sudije su u decembru 2019. godine oslobodile od optužbi sve optužene. Vlada nije sklopila nijedan novi bilateralni sporazum; nepostojanje bilateralnih sporazuma za zaštitu svjedoka stvorilo je prepreke za svjedoke i žrtve da djelotvorno sudjeluju u međunarodnim istragama. Policijske akademije i dalje pružaju osnovnu i naprednu obuku na temu borbe protiv trgovine ljudima, a vlasti su uz finansijsku i tehničku pomoć međunarodnih organizacija održale obuku za pripadnike policije, Granične policije, tužioce i sudije po raznim pitanjima trgovine ljudima.

ZAŠTITA

Vlasti su zadržale isti nivo nastojanja u pravcu zaštite žrtava. Identificirale su 61 potencijalnu žrtvu trgovine ljudima (36 u 2018.). Od toga je 19 žrtava trgovine ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja, 36 žrtava prisilnog prosjačenja, 3 su žrtve prisilnog braka u svrhu prisilnog prosjačenja i seksualnog iskorištavanja i 3 žrtve višestrukih oblika iskorištavanja (17 žrtava trgovine ljudima radi seksualnog iskorištavanja, 19 žrtava trgovine ljudima radi prisilnog rada,

uključujući i 18 žrtava prisilnog prosjačenja u 2018.); 49 žrtava su ženskog spola, a 12 muškog (21 žrtva ženskog spola i 15 muškog u 2018.). Dva podzakonska akta propisuju standardne operativne procedure za identifikaciju i upućivanje žrtava na druge službe, uključujući i listu općih pokazatelja, ali su promatrači izvijestili o tome da službenici koji prvi dolaze u kontakt s potencijalnim žrtvama ne znaju koristi smjernice ili ih ne primjenjuju konzistentno i da ne posjeduju znanje da bi izvršili tačnu identifikaciju žrtava trgovine ljudima. Vlasti vode sedam dnevnih centara za djecu i mobilni tim za djecu koja obavljaju rad na ulici koji je proveo aktivnosti na terenu na pronalasku djece u skitnji i prosjačenju u Sarajevu. Mobilni tim je zatekao 160 djece u skitnji i prosjačenju (510 djece 2018) i dnevni centri su za 163 djeteta obezbijedili pomoć u učenju, tople obroke i usluge pranja veša, a od toga je 17 djece smješteno u skloništa. Dnevni centri nemaju resurse, kapacitete i osoblje i mogli su obezbijediti samo osnovnu hranu, organizirati radionice i pružiti kratkoročan smještaj za mali broj djece. Promatrači su izvijestili da su pripadnici mobilnog tima bili napadnuti, da su bili izloženi prijetnjama i zastrašivanju od strane trgovaca ljudima i počinitelja u toku rada na terenu, ali istraga nije pokrenuta. Međunarodne organizacije su izvijestile da su policija i socijalni radnici u centrima za socijalni rad opravdavali slučajeve potencijalnog prosjačenja na koje su primorana djeca i prisilni rad u kojem su žrtve Romi kao tradicionalne kulturološke prakse i običaje Roma i ponekad su vraćali djecu u njihove porodice čak i kada su roditelji bili uključeni u eksploataciju svoje djece. Osim toga, u izvještaju jedne međunarodne organizacije je ukazano na nepostojanje standardnih procedura i pokazatelja trgovine ljudima za migrantske tokove, pitanja koja se postavljaju tokom intervjua i prevodioce, te opće sposobnosti skrininga velikog priliva migranata i izbjeglica u institucijama čiji službenici prvi dolaze u kontakt s potencijalnim žrtava, među njima Granična policija, lokalna policija, Služba za poslove sa strancima i centri za socijalni rad. Službenici koji dolaze prvi u kontakt s potencijalnim žrtvama su upućivali potencijalne žrtve trgovine ljudima na policiju koja je s njima obavljala razgovor i koja je ovlaštena da obavi zvaničnu identifikaciju žrtve. Međutim, međunarodne organizacije su izvijestile da vođenje intervjua i postupak identifikacije nisu transparentni i da neke institucije traže od žrtava da sarađuju u istrazi i krivičnom postupku kako bi dobile pomoć i podršku. Prema promatračima, SIPA nije obavljala intervjua s potencijalnim žrtvama u migrantskim tokovima, i promatrači su primijetili da SIPA nema prevodioce za ostvarivanje komunikacije sa stranim žrtvama i da se oslanja na nevladine organizacije.

Vlasti su djelomično finansirale četiri sigurne kuće koje vode nevladine organizacije, s tim da je prema programima državne pomoći potreban zvaničan status žrtve da bi žrtve ostvarile pravo na zaštitu, a potencijalne žrtve su primile pomoć samo kada je neka nevladina organizacija imala sredstva iz drugih izvora; nadležni organi su uputili 42 žrtve u sigurne kuće koje vode nevladine organizacije (10 u 2018.). Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice je nevladinim organizacijama koje pružaju pomoć domaćim žrtvama trgovine ljudima u 2019 i 2018. dodijelilo 60.000 KM (34.460 USD), a Ministarstvo sigurnosti je dodijelilo 70.000 KM (40.210 USD) nevladinim organizacijama koje pružaju pomoć stranim žrtvama u 2019. i 2018. godini. Međutim, vlasti nisu uplatile sredstva nevladinim organizacija u 2019. godini zato što nije bila imenovana nova vlada i nije bio usvojen budžet. Sredstva dodijeljena za pomoć žrtvama su disproporcionalno niža za domaće žrtve, iako one čine većinu identificiranih žrtava. Vlasti nisu kombinirale sredstva pomoći domaćim i stranim žrtvama i neiskorištena sredstva dodijeljena za pomoć stranim žrtvama su

vratile u državni budžet, umjesto da su ih preraspodijelile za pomoć domaćim žrtvama. Zbog toga, neke domaće žrtve nisu imale pristup pomoći. Vlasti su u saradnji s nevladinim organizacijama pružile smještaj, psihosocijalnu podršku, medicinsku pomoć, pravnu pomoć i starateljstvo za djecu. Međutim, pristup mjerama zaštite nije standardiziran i baziran je na aktima koji nisu pravno obavezujući; prema zakonu RS, žrtve trgovine ljudima imaju pravo na socijalnu pomoć, dok u FBiH i BD žrtve nisu zakonom obuhvaćene kada se radi o toj vrsti pomoći. Žrtve mogu napuštati skloništa koja vode NVO dobrovoljno, nakon što o tome obavijeste osoblje, ali ne postoje mehanizmi za pružanje pomoći žrtvama izvan skloništa, kao ni u centrima za socijalni rad. U jednom skloništu koje vodi NVO su smješteni muškarci žrtve trgovine ljudima, ali im nisu nuđene specijalističke usluge. Vlasti su izvijestile o izradi plana reintegracije za svaku žrtvu, kao i stručnu obuku, ali vlasti nisu obezbijedile sredstva za programe reintegracije i promatrači su izvijestili o slučajevima u kojima žrtve provedu nekoliko godine u skloništimu uslijed sporih sudskih postupaka i nedostatka mogućnosti reintegracije. Prema zakonu, državljani BiH koji su identificirani u inostranstvu imaju pravo na pomoć pri repatrijaciji, kao i žrtve iz drugih zemalja koje su identificirane u zemlji; nijedna žrtva nije tražila pomoć pri repatrijaciji u 2019. i 2018. godini. Strane žrtve imaju pravo na humanitarnu vizu na osnovu koje mogu privremeno boraviti i raditi u BiH i žrtvama je omogućen period refleksije u trajanju od 30 dana u kojem trebaju odlučiti da li će podnijeti zahtjev za vizu; tri strane žrtve su dobile humanitarnu vizu.

Vlasti su zbog neadekvatnih nastojanja u pravcu identifikacije žrtve kažnjavale žrtve za nezakonita djela na koja su ih prisiljavali trgovci; žrtve trgovine ljudima radi seksualnog iskorištavanja, prisilnog prosjačenja i prisiljavanja na činjenje krivičnih djela su prekršajno kažnjavane i neke žrtve duguju od 10.000 do 15.000 KM (5,740 do 8.620 USD) nakon što im je izrečeno više novčanih kazni. Vlasti su izvijestile da standardne operativne procedure sadrže standarde o zabrani kažnjavanja žrtve, ali su priznale da se žrtve i dalje kažnjavaju zato što nadležne institucije ne poznaju standardne operativne procedure, a takva situacija je otežana čestim rotacijama, odlaskom službenika i zapošljavanjem novih. Prema entitetskim zakonima prema kojima je „navođenje na prostituciju“ kažnjivo djelo, omogućeno je organima za provedbu zakona da tretiraju djecu uzrasta 14 i više godina kao maloljetnike koji dobrovoljno pružaju usluge komercijalnog seksa, a ne kao žrtve silovanja ili trgovine ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja; nema izvještaja o krivičnom gonjenju. Zakonom su propisani zaštita svjedoka i besplatna pravna pomoć; vlasti nisu izvijestile o broju žrtava obuhvaćenih programom zaštite svjedoka i za pružanje besplatne pravne pomoći su se uglavnom oslanjale na nevladine organizacije. Vlasti nisu konzistentno provodile istrage i krivično gonjenje usmjereno na žrtvu. Naprimjer, tužiocima nije trebalo odobrenje za rad s djecom i često su ispitivali djecu žrtve bez prisustva psihologa ili socijalnog radnika. Vlasti su ispitivale punoljetne žrtve više puta i sudovi žrtvama nisu ponudili zaseban prostor na sudu kako bi spriječili njihovu ponovnu traumatizaciju. Policija nije na konzistentan način obavještavala zastupnike žrtava o vođenju razgovora sa žrtvom i neki sudovi su od žrtava tražili da svjedoče bez prethodne najave ili pripreme. Žrtve mogu podnijeti imovinskopravni zahtjev u toku krivičnog postupka ili mogu pokrenuti građansku parnicu; jedan okružni sud je žrtvi dodijelio odštetu u iznosu od 7.500 KM (4.310 USD), ali žrtva nikad nije isplaćena zbog problema vezanih za oduzimanje imovine. Sudije su generalno odbijale dodijeliti obeštećenje u krivičnom postupku i poticale su žrtve da traže obeštećenje u građanskoj parnici, prema promatračima koji su primijetili da su u

građanskopravnom postupku žrtve morale ponovo svjedočiti i dostaviti medicinske nalaze, čime je prouzročena njihova retraumatizacija, uprkos tome što su počinitelji djela trgovine ljudima već osuđeni u krivičnom postupku.

PREVENCIJA

Vlasti su povećale nastojanja u pravcu prevencije trgovine ljudima. Vlasti su nastavile provoditi državnu strategiju za period 2016.-2019. i Državni koordinator je izradio novi godišnji izvještaj. Državni koordinator je organizirao sastanke s predstavnicima vlasti i civilnog društva radi prikupljanja informacija potrebnih za državnu strategiju te je izradio strategiju za period 2020.-2023. koju je vlada usvojila u januaru 2020. Osim toga, Državni koordinator je organizirao sastanke kako bi dobio informacije o regionalnim koordinacionim timovima i u skladu s tim je promijenio njihovu strukturu sa četiri na 18 regionalnih timova; deset u Federaciji, šest u RS-u; jedan u BD; i jedan krovni tim na državnom nivou. Vlasti su uz finansijsku i tehničku pomoć jedne međunarodne organizacije organizirale obuke za regionalne koordinacione timove. Vlada je ponovo dodijelila 10.000 KM (5.740 USD) sedam NVO za aktivnosti na podizanju svijesti. Vlasti nisu uložile napore da uključe romsku zajednicu u razgovore o pitanjima borbe protiv trgovine ljudima. Prema zakonima FBiH i RS, agencije za zapošljavanje su obavezne posjedovati dozvolu i registrirati se kod Ministarstva rada, ali inspektorat rada nije imao resurse za adekvatan inspeksijski nadzor nad agencijama za oglašavanje i zapošljavanje. Vlasti nisu uložile napore da smanje potražnju za komercijalnim seksualnim uslugama. Vlada za svoje diplomatsko osoblje nije osigurala obuku na temu borbe protiv trgovine ljudima.

PROFIL TRGOVINE LJUDIMA

Kao što je izvještavano u prethodnih pet godina, trgovci ljudima iskorištavaju domaće i strane žrtve u BiH i trgovci iskorištavaju žrtve iz BiH u stranim zemljama. U 2019. godini su trgovci ljudima iskorištavali žrtve iz Šri Lanke (2), Srbije (2) i Afganistana (2). U prethodnim godinama su žrtve iz Afganistana, Kube, Gambije, Libije, Srbije, Šri Lanke i susjednih zemalja na Balkanu iskorištavane u Bosni i Hercegovini. Trgovci ljudima podvrgavaju punoljetne i maloljetne ženske osobe iz BiH trgovini ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja unutar zemlje u privatnim stanovima i motelima. Marginalizirana romska djeca se iskorištavaju za prisilno prosjačenje, pružanje seksualnih usluga i služenje u domaćinstvu u prisilno sklopljenim brakovima. Žene i djevojke iz evropskih zemalja se podvrgavaju trgovini ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja unutar zemlje. Trgovci podvrgavaju žrtve iz BiH trgovini u svrhu seksualnog iskorištavanja i prisilnog rada u sektoru građevinarstva i drugim sektorima u susjednim balkanskim zemljama i u zemljama širom Evrope. Na hiljade migranata i izbjeglica iz Afganistana, Bangladeša, Iraka, Maroka, Sirije i susjednih zemalja, posebno žene i djeca bez pratnje, koji prolaze kroz BiH ili su zaglavljani u BiH ili se krijumčare kroz zemlju, su u opasnosti da postanu žrtve trgovine ljudima.